

Research Paper

Analyzing the State of Feeling of Social Security and Identification of its Determinants in Urban Spaces (Case study: Yasuj City)

Alma Hassanaghaei Kashkooli :Master of Architecture, Yasuj Branch, Islamic Azad University, Yasuj, Iran

Ali Mehboudi: Assistant Professor Department of Civil Engineering, Yasuj Branch, Islamic Azad University, Yasuj, Iran

Dena Deymad: Master of Urban Planning, Yasuj Branch, Islamic Azad University, Yasuj, Iran

ARTICLE INFO

Received:2022/04/20

Accepted:2022/09/20

PP: 115-128

Use your device to scan and read the article online

Keywords: Sustainable Urban Development, Security, Sense of Social Security, Yasuj.

Abstract

There are several concepts in order to achieve sustainable urban development. One of the most important of these elements, sometimes referred to as the fourth pillar of sustainable development, is a sense of social security, due to the existence of an acceptable level of it among citizens, Mental and physical health, sense of identity, participation, happiness, active presence of citizens in different urban spaces, etc. can be expected and conversely. The purpose of the present quantitative and applied research, where documentary data and field studies have been used to collect information, Examining the state of social security and identifying key social and economic factors affecting it Which has been done as a case study in Yasuj. The statistical population of the study consists of all heads of households of which 380 are considered as a statistical sample. Descriptive and inferential statistics in the form of SPSS software were used to analyze the collected data. The results showed that the calculated average for life, financial, value and cultural, family, moral, occupational and economic security status, As the main dimensions of the feeling of social security, respectively with values of 2.87, 2.33, 2.52, 2.39, 2.8 and 1.98, was significantly lower than the baseline (number 3) And General condition of feeling of social security with an average of 2.48, Due to the key dimensions of its component, it is significantly lower than average. The results showed the final and confirmed model of determinants of social security using multivariate regression Among the seven variables that had a statistically significant relationship with the dependent variable of the research, the effect of four variables was significant and in total they were able to explain 51.8% of the variance of the dependent variable. The key variables of identification in order of importance are: Socio-economic status, police performance, social capital and social anomalies (with negative effect) The standardized regression effect coefficients of each of them are: 0.347, 0.228, 0.195 and -0.175, respectively.

Citation: Hassanaghaei kashkooli, A., Mehboudi, A., Deymad, D . (2024). **Analyzing the State of Feeling of Social Security and Identification of its Determinants in Urban Spaces (Case study: Yasuj City)**, Journal of Research and Urban Planning, Vol 14, No 55, PP:115-128.

DOI: 10.30495/JUPM.2022.30315.4177

DOR:

Extended Abstract

Introduction

There are several concepts in order to achieve sustainable urban development. One of the most important of these elements, sometimes referred to as the fourth pillar of sustainable development, is a sense of social security, due to the existence of an acceptable level of it among citizens, Mental and physical health, sense of identity, participation, happiness, active presence of citizens in different urban spaces, etc. can be expected and conversely

Methodology

The purpose of the present quantitative and applied research, where documentary data and field studies have been used to collect information, Examining the state of social security and identifying key social and economic factors affecting it Which has been done as a case study in Yasuj. The statistical population of the study consists of all heads of households of which 380 are considered as a statistical sample. Descriptive and inferential statistics in the form of SPSS software were used to analyze the collected data.

Results and discussion

The results showed that the calculated average for life, financial, value and cultural, family, moral, occupational and economic security status, As the main dimensions of the feeling of social security, respectively with values of 2.87, 2.33, 2.52, 2.39, 2.8 and 1.98, was significantly lower than the baseline (number 3) And General condition of feeling of social security with an average of 2.48, Due to the key dimensions of its component, it is significantly lower than average.

Conclusion

The results showed the final and confirmed model of determinants of social security using multivariate regression Among the seven variables that had a statistically significant relationship with the dependent variable of the research, the effect of four variables was significant and in total they were able to explain 51.8% of the variance of the dependent variable. The key variables of identification in order of importance are: Socio-economic status, police performance, social capital and social anomalies (with negative effect) The standardized regression effect coefficients of each of them are: 0.347, 0.228, 0.195 and -0.175, respectively.

فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری

دوره ۱۴، شماره ۵۵، زمستان ۱۴۰۲
شاپا چاپی: ۵۲۲۹-۲۲۲۸ - شاپا الکترونیکی: ۲۴۷۶-۳۸۴۵
<https://jupm.marvdasht.iau.ir/>

مقاله پژوهشی

واکاوی وضعیت احساس امنیت اجتماعی و شناسایی تعیین کننده‌های آن در فضاهای شهری (مطالعه موردی: شهر یاسوج)

آلما حسن آقائی کشکولی: کارشناس ارشد معماری، واحد یاسوج، دانشگاه آزاد اسلامی، یاسوج، ایران.
علی مهبودی^۱: استادیار گروه مهندسی عمران، واحد یاسوج، دانشگاه آزاد اسلامی، یاسوج، ایران.
دنا دیماد: کارشناس ارشد شهرسازی، واحد یاسوج، دانشگاه آزاد اسلامی، یاسوج، ایران.

اطلاعات مقاله	چکیده
تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۱/۳۱	در راستای نیل به توسعه پایدار شهری مفاهیم متعددی وجود دارند. یکی از مهم‌ترین این عناصر که گاه‌ها از آن به عنوان رکن چهارم توسعه پایدار یاد می‌شود، احساس امنیت اجتماعی است که به واسطه وجود سطح قابل قبولی از آن در میان شهروندان، می‌توان سلامت روحی و جسمی، احساس هویت، مشارکت، شادکامی، حضور فعال شهروندان در فضاهای مختلف شهری و ... شهروندان را انتظار داشت و برعکس. هدف پژوهش کمی و کاربردی حاضر، که در آن برای گردآوری اطلاعات از داده‌های اسنادی و مطالعات میدانی استفاده شده است، بررسی وضعیت احساس امنیت اجتماعی و شناسایی عوامل کلیدی اجتماعی و اقتصادی موثر بر آن است که به صورت مطالعه موردی در شهر یاسوج انجام گرفته است. جامعه آماری پژوهش را کلیه سرپرستان خانوار تشکیل می‌دهد که از میان آن‌ها ۳۸۰ نفر به عنوان نمونه آماری در نظر گرفته شده‌اند. برای تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده از آماره‌های توصیفی و استنباطی در قالب نرم‌افزار SPSS استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان داد میانگین محاسبه شده برای وضعیت امنیت جانی، مالی، ارزشی و فرهنگی، خانوادگی، اخلاقی و شغلی و اقتصادی، به عنوان ابعاد اصلی احساس امنیت اجتماعی، به ترتیب با مقادیر ۲/۸۷، ۲/۳۳، ۲/۵۲، ۲/۳۹، ۲/۱۸ و ۱/۹۸، به صورت معناداری پایین‌تر از حد مبنا (عدد ۳) بوده است و وضعیت کلی احساس امنیت اجتماعی با میانگین ۲/۴۸، به تبعیت از ابعاد کلیدی تشکیل‌دهنده آن، به صورت معناداری پایین‌تر از حد متوسط می‌باشد. نتایج مدل نهایی و تأیید شده تعیین‌کننده‌های احساس امنیت اجتماعی با استفاده از رگرسیون چندمتغیره نشان داد در میان هفت متغیری که دارای ارتباط آماری معنادار با متغیر وابسته پژوهش بوده‌اند، اثر چهار متغیر معنادار بوده و در مجموع توانسته‌اند ۵۱/۸ درصد واریانس متغیر وابسته را تبیین نمایند. متغیرهای کلیدی شناسایی به ترتیب اهمیت عبارت‌اند از: پایگاه اقتصادی - اجتماعی، عملکرد پلیس، سرمایه اجتماعی و ناهنجاری‌های اجتماعی (دارای اثر منفی) که ضرایب تأثیر رگرسیونی استاندارد شده هر یک از آن‌ها به ترتیب عبارت است از: ۰/۳۴۷، ۰/۲۲۸، ۰/۱۹۵ و ۰/۱۷۵-.
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۶/۲۹	
شماره صفحات: ۱۱۵-۱۲۸	
از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید	
واژه‌های کلیدی: سرزندگی شهری، نظریه تنوع جیکوبز، حوزه ۶ شهرداری شیراز.	

استناد: حسن آقائی کشکولی، آلما؛ مهبودی، علی؛ دیماد، دنا. (۱۴۰۲) واکاوی وضعیت احساس امنیت اجتماعی و شناسایی تعیین کننده‌های آن در فضاهای شهری (مطالعه موردی: شهر یاسوج)، فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، سال ۱۴، شماره ۵۵، مرودشت: صص ۱۱۵-۱۲۸.

DOI: 10.30495/JUPM.2022.30315.4177

DOR:

مقدمه

یکی از اساسی‌ترین نیازهای انسانی که بر محیط شهری و توسعه آن تأثیر می‌گذارد، نیاز به سرپناه، ایمنی و امنیت است (Mustafa et al, 2017). همچنین یکی از ضروریات و عوامل موثر بر شکل‌گیری، پیدایش و تداوم شهرنشینی، آرامش و امنیتی است که انسان شهری از زندگی در چنین محیطی به دست می‌آورد. جوامع کوچک و شهری بزرگ به دنبال دستیابی به امنیت که یکی از نیازهای اساسی فرد و جامعه است، تلاش‌های فراوانی داشته‌اند (Hataminejad et al, 2020). و همه کشورها یکی از مهم‌ترین اولویت‌های خود را، به برقراری امنیت در جامعه اختصاص می‌دهند. بررسی‌ها نشان می‌دهد که علل بسیاری از ناهنجاری‌های اجتماعی، عدم وجود احساس امنیت است (Alijanzadeh, 2015). در مجموع افزایش امنیت در شهرها افزون‌بر مزایای ظاهری مانند تقویت هویت، سرزندگی، کارایی و زیبایی فضا این مزیت را دارد که مردم در فضایی ایمن حضور مؤثرتری دارند و زندگی، فعالیت، سرمایه‌گذاری و کسب‌وکار رونق بیشتری می‌گیرد و در نتیجه از نظر مالی و اقتصادی شاهد رشد روزافزون‌تری خواهیم بود و برعکس، فضاهای ناامن دافع مردم و سرمایه‌گذاران هستند (Rakhshani et al, 2016). در هر صورت در حال حاضر، امنیت از مهمترین نیازهای جامعه بشری و دارای مراتب و ابعاد قابل تأملی است که هریک برحسب نوع، موضوع و محتوای معرفت‌شناختی وابسته به آن، می‌تواند ابعاد گوناگونی داشته باشد (Imani, 2015). محققان و اندیشمندان حوزه امنیت به ویژه برنامه‌ریزان شهری، برای امنیت (به عنوان یکی از مهمترین مولفه‌های توسعه پایدار اجتماعی)، دو بعد عینی و ذهنی را در نظر گرفته‌اند. بعد عینی امنیت را می‌توان به نبود تهدید نسبت به حقوق فردی و اجتماعی تعریف نمود و بعد ذهنی امنیت به معنای احساس امنیت و احساس افراد از اینکه حقوقشان مورد تعرض قرار نمی‌گیرد (Hosseinabadi, 2020).

در حال حاضر از احساس امنیت، به عنوان یکی از معیارهای اصلی پایداری اجتماعی (Shamsoddini, 2016) و رفاه انسان پست مدرن یاد می‌شود (Saáry, 2021). عموم صاحب‌نظران بر این باورند که احساس امنیت (بعد ذهنی امنیت) در یک جامعه به اندازه وجود آن (بعد عینی امنیت) اهمیت دارد. زیرا واکنش‌هایی که فرد در جامعه، در قبال عدم امنیت بروز خواهد کرد، تابع میزان دریافت و ادراک او از امنیت خواهد بود و از این رو احساس امنیت، متغیری کلیدی در این خصوص محسوب می‌شود (Afshani, 2012). با این وجود برخی از متخصصان و کارشناسان احساس امنیت در یک جامعه را، مهمتر از وجود امنیت در آن می‌دانند؛ زیرا ممکن است در جامعه‌ای امنیت از لحاظ انتظامی و پلیس وجود داشته باشد، اما شهروندان احساس امنیت نکنند (Imani, 2015)؛ لذا می‌توان چنین عنوان کرد که احساس امنیت از درجه اهمیت بالاتری نسبت به امنیت برخوردار است (Hataminejad, 2020). در یک عبارت ساد می‌توان چنین عنوان کرد که احساس امنیت، قضاوت ذهنی فرد از این موضوع است که آیا محیط برای فرد قابل کنترل است یا خیر؟ (Wang et al, 2019)

به دلیل اهمیت و جایگاه ویژه احساس امنیت شهروندان در فرایند توسعه پایدار شهری، امروزه تأمین امنیت عمومی شهروندان، یکی از وظایف اصلی دولت‌ها به شمار می‌رود که برای دستیابی به آن، رویکردهای مختلفی را در پیش گرفته‌اند (Toh, 2020). این در حالی است که تولید، تأمین و پایدارسازی احساس امنیت، نیازمند مقدمات و زمینه‌های نسبتاً پیچیده بوده و آسیب‌پذیری و زبان آن، تحت تأثیر زمینه‌ها و متغیرهای متفاوتی است که شناخت و معرفت در آنها ضرورت اساسی دارد (Afshani & Zakeri Hamaneh, 2012). بر اساس متون علمی، احساس امنیت باید از دیدگاه افراد ساکن در فضاهای مختلف از جمله فضاهای شهری مورد ارزیابی قرار گیرد (Igarashi, 2012). بنابراین در راستای ارتقای سطح احساس امنیت اجتماعی و به تبع آن امنیت عمومی شهروندان، لازم است این مولفه کلیدی توسعه پایدار با اتکا به نظرات و دیدگاه‌های شهروندان بررسی شود.

در استان کهگیلویه و بویراحمد، شهر یاسوج با ایفای نقش مرکزیت سیاسی - اداری و خدماتی استان، محور اصلی توسعه استان به شمار می‌آید. این شهر با ۱۳۴۵۳۲ نفر جمعیت (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵)، با رشد فزاینده جمعیت طی دهه‌های اخیر مواجه بوده و به تبعیت از این افزایش جمعیت، فضای کالبدی و فیزیکی آن توسعه قابل توجهی یافته است. به موازات جمعیت‌پذیری این شهر، مشکلات عدیده‌ای مانند حاشیه‌نشینی، فقر، بیکاری، کمبود خدمات رفاهی و خدماتی و ... به تدریج رشد قابل توجهی یافته‌اند که می‌توانند در کاهش احساس امنیت اجتماعی و به تبع آن امنیت شهروندان موثر باشد. از این رو مطالعه حاضر، به دنبال تبیین سوال‌های زیر صورت پذیرفته است: وضعیت احساس امنیت اجتماعی شهروندان شهر یاسوج چگونه است؟ و مهم‌ترین عوامل اقتصادی و اجتماعی مرتبط با احساس امنیت اجتماعی شهروندان شهر یاسوج کدامند؟

پیشینه و مبانی نظری تحقیق

به عقیده بسیاری محققان صاحب‌نظران میان امنیت و توسعه و رفاه، ارتباط متقابل و تنگاتنگی وجود دارد (Alexseev, 2011). به همین دلیل طی دهه‌های اخیر امنیت روانی و احساس امنیت به عنوان یک عامل تعیین کننده سلامت روان، به طور گسترده مورد توجه قرار گرفته است. مازلو احساس امنیت روانی را چنین تعریف کرده است: "احساس اعتماد به نفس، ایمنی و آزادی که به دور از هرگونه ترس و اضطرابی

باشد و به‌ویژه احساس رفع و ارضای نیازهای شخصی در حال حاضر (و در آینده) (Wang, 2019) مازلو در طبقه‌بندی هرم نیازهای اساسی انسان، نیاز به ایمنی را در طبقه دوم سلسله مراتب نیازها رتبه‌بندی نموده و امنیت را شامل امنیت شخصی در برابر جرائم، امنیت مالی و شغلی، بهداشت و سالم بودن، امنیت در برابر حوادث و ... قرار داده است. کارن هورنای نیز برای نیاز به امنیت، بیش از نیاز به ارضا که شامل برخی نیازهای فیزیولوژیکی اساسی هستند، اهمیت قائل شده است. به تعبیری آنچه در تعیین شخصیت نقش اساسی دارد، نیاز به ایمنی است که منظور او از آن، داشتن امنیت و رهایی از ترس است (Afshani et al, 2019).

گیدنز امنیت اجتماعی را شامل تمهیداتی جهت حفظ زندگی اعضای یک جامعه و سپس حفظ راه و روش زندگی آنان می‌داند (Giddens, 1998). تالکوت پارسنز، امنیت را از رویکردی جامعه‌شناختی مورد تحلیل قرار داده است. مسئله اساسی نظریه تحلیل کنش پارسنز مسئله نظم اجتماعی است. زوکین در کتاب فرهنگ شهرها چنین عنوان می‌کند که: فضاهای شهری به اندازه کافی برای مردم امن نیستند، تا آن‌ها در خلق فرهنگ عمومی مشارکت داشته باشند (Zukin, 1995). جین جکوبز بیان می‌کند که آرامش فضای شهری ابتدا به‌وسیله پلیس تامین نمی‌شود، ولی با حضور پلیس ضروری می‌شود. آرامش فضای شهری، ابتدا به وسیله شبکه ناخودآگاه و پیچیده اجتماعی و استانداردهای موجود میان مردم حفظ می‌شود (Jacobs, 1965). از نظر باری بوزان امنیت عبارت است از اطمینان خاطر افرادی که در جامعه زندگی می‌کنند و نسبت به حفظ جان، حیثیت و حقوق مادی و معنوی خود بیم و هراسی نداشته باشند. همچنین از نظر او، امنیت پدیده‌ای ادراکی و احساسی است (Bozan, 2008).

همانطور که قبلاً عنوان شد برای سنجش و ارزیابی احساس امنیت در میان شهروندان، اخذ نظرات و دیدگاه‌های آن‌ها در خصوص احساس امنیت، از ملزومات اساسی است. از این‌رو برای سنجش احساس امنیت در میان شهروندان از شاخص‌ها و متغیرهای مختلفی مانند احساس امنیت جانی، مالی، فکری، حیثیتی و ... استفاده کرده‌اند. در ادامه به نتایج چند مطالعه مهم در خصوص موضوع مورد مطالعه اشاره شده است. نتایج پژوهش بارسلطان و بربری (۱۳۸۸) با هدف بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهر تهران نشان داد میان متغیرهای ناهنجاری‌های اجتماعی (ارتباط منفی)، عملکرد پلیس، عملکرد قانون، محل سکونت، جنسیت، وضعیت تأهل، وضعیت شغلی و سطح تحصیلات با احساس امنیت اجتماعی ارتباط آماری معناداری وجود دارد. نتایج پژوهش بحری‌پور و خالد (۱۳۹۲)، با هدف بررسی رابطه بین اعتماد اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی شهروندان شهر کاشان نشان داد اعتماد اجتماعی با تبیین ۲۳ تغییرات احساس امنیت اجتماعی، اثر آماری معنی‌داری را بر آن داشته است. نتایج مطالعه ساعی و همکاران (۱۳۹۳)، با هدف تحلیل جامعه‌شناختی احساس امنیت میان شهروندان اراکی که در آن احساس امنیت در چهار بعد احساس امنیت مالی، جانی، فکری و جمعی اندازه‌گیری شده است، نشان داد احساس امنیت در محدوده مورد مطالعه بالاتر از حد متوسط بوده و میان اعتماد و احساس امنیت رابطه آماری معناداری وجود دارد. ایمانی و همکاران (۱۳۹۴)، برای سنجش احساس امنیت اجتماعی در مناطق چهارگانه شهر اردبیل از شش مولفه احساس امنیت اجتماعی (جدول ۱) استفاده کرده‌اند. نتایج این پژوهش نشان داد بین مناطق مختلف شهر اردبیل به لحاظ احساس امنیت اجتماعی تفاوت معناداری وجود دارد و میانگین محاسبه شده برای احساس امنیت اجتماعی، پایین‌تر از حد متوسط است. همچنین نتایج نشان داد بین متغیر احساس امنیت اجتماعی و متغیرهای سن، جنس، سطح تحصیلات و شغل، رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۱- ابعاد و شاخص‌های احساس امنیت اجتماعی در مناطق شهری

بُعد	شاخص‌ها	بُعد	شاخص‌ها
امنیت جانی	نگرانی از تردد در خیابان‌ها و کوچه‌های خلوت	امنیت فرهنگی و ارزشی	نگرانی از بی احترامی به ارزشهای دینی
	نگرانی از سوار شدن بر خودروهای شخصی		نگرانی از شنیدن الفاظ مبتذل
	نگرانی از مزاحمت‌های ارادل و اوباش		نگرانی از درگیری بین اقوام مختلف در منطقه
	نگرانی از تنها ماندن در خانه		نگرانی در مورد از بین رفتن آداب و رسوم و الگوهای سنتی
	نگرانی از تردد کودکان در کوچه‌ها و خیابان‌ها		نگرانی از شرکت و عضویت در گروه‌ها و انجمن‌های مذهبی و سیاسی مختلف
	نگرانی از تردد در یک خیابان یا کوچه خلوت در شب		میزان احساس تعلق خاطر به جامعه و گروه‌های اجتماعی
	نگرانی از آراستن کودکان به زیورآلات		نگرانی از اعتمادکردن به سایر افراد
	نگرانی از رفت‌وآمد به خانه همسایه‌ها		نگرانی از بیان آزادانه افکار خود
	نگرانی از تجاوز به عنف		نگرانی از فروپاشی خانواده
	نگرانی از مشاهده درگیری در منطقه		نگرانی از بروز طلاق
نگرانی از آلوده شدن به موادمخدر	نگرانی از آینده فرزندان		
نگرانی از مورد تعقیب واقع شدن توسط افراد شرور	نگرانی از گسترش فساد		

شاخص‌ها	بُعد	شاخص‌ها	بُعد
نگرانی از تکثیر فیلم‌های مبتذل و مستهجن	امنیت	نگرانی از دوستی با افراد غریبه	امنیت مالی
ترس زنان و دختران از تردد در خیابان‌ها و کوچه‌ها	اخلاقی	نگرانی از حمل پول	
نگرانی از زورگیری و باجگیری از کسبه و بازاریان محل	امنیت	نگرانی از حمل اشیای قیمتی	
نگرانی از دست‌نیافتن به شغل و درآمد پایدار	شغلی و	نگرانی از سرقت منزل	
ترس از سرمایه‌گذاری به‌منظور تولید و ایجاد اشتغال	اقتصادی	نگرانی از پارک خودروها در خیابان	
		نگرانی از مشاهده سرقت مسلحانه	
		نگرانی از وجود کلاهبرداری در برخی از مؤسسات و انجمن‌های مردمی	

علیجان‌زاده و همکاران (۱۳۹۴)، در مطالعه‌ای رابطه احساس امنیت اجتماعی زنان سرپرست خانوار را با برخی عوامل جمعیتی در شهر قزوین بررسی کرده‌اند. محققان در این پژوهش از چهار شاخص (احساس امنیت ارتباطی، عاطفی، جانی و مالی) برای سنجش احساس امنیت اجتماعی استفاده کرده‌اند. نتایج پژوهش نشان داد میانگین محاسبه شده برای احساس امنیت اجتماعی با مقدار ۲/۴۱، پایین‌تر از حد متوسط بوده است و میان متغیرهای میزان درآمد، تعداد افراد تحت تکفل و تحصیلات زنان سرپرست خانوار با احساس امنیت اجتماعی رابطه معنی‌دار وجود داشته است.

نتایج پژوهش بزرگوار و همکاران (۱۳۹۶)، با هدف سنجش احساس امنیت شهروندان در شهر جدید هشتگرد نشان داد احساس امنیت به‌خصوص در محله‌های فقیرنشین و دارای پایگاه اقتصادی و اجتماعی ضعیف و همچنین اقبال آسیب‌پذیر از جمله زنان و کودکان در سطح قابل قبولی قرار ندارد. نتایج پژوهش سقایی و همکاران (۱۳۹۶)، با هدف بررسی تأثیر فضاهای شهری بر امنیت اجتماعی زنان در شاهین شهر نشان داد عوامل کالبدی، رفتاری، اجتماعی، اقتصادی، محیطی و دسترسی، به‌ترتیب اهمیت، بیشترین تأثیر را بر امنیت اجتماعی زنان در محدوده مورد مطالعه داشته‌اند. نتایج پژوهش کریمی و دانش‌مهر (۱۳۹۸)، که با استفاده از چهار بُعد احساس امنیت جانی، مالی، حیثیتی و احساس آسایش عمومی، وضعیت احساس امنیت در شهر مریوان را بررسی کرده‌اند، نشان داد احساس امنیت در محدوده مطالعاتی در وضعیت مناسبی قرار دارد. همچنین نتایج پژوهش نشان داد احساس امنیت شهروندان بر حسب جنسیت (مردان بیشتر از زنان)، تحصیلات (سطح تحصیلات کم‌تر دارای احساس امنیت بالاتر) و وضعیت شغلی (محصّلین، دانشجویان و افراد جویای کار دارای احساس امنیت بیشتر) تفاوت معناداری دارد و با مدت اقامت در شهر، رابطه معکوسی دارد. نتایج پژوهش حسین‌آبادی (۱۳۹۸)، که تأثیر دلبستگی مکانی و سرمایه اجتماعی بر احساس امنیت (ترکیب سه شاخص امنیت جانی، مالی و امنیت زنان) در محلات شهر سبزوار را بررسی کرده است، نشان داد دلبستگی مکانی و سرمایه اجتماعی با احساس امنیت، دارای ارتباط آماری معناداری بوده‌اند.

نتایج پژوهش جانیکا^۱ (۲۰۱۵)، در خصوص وضعیت احساس امنیت در میان زنان مجرد و متأهل نشان داد سطح احساس امنیت زنان متأهل بیشتر از زنان مجرد است. نتایج پژوهش وانگ‌آو همکاران (۲۰۱۹)، با هدف سنجش امنیت روانی ساکنان شهری (ساخت و اعتبار سنجی مقیاس جدید) در کشور چین نشان داد محققان در این مطالعه امنیت روانی ساکنان شهری را در ابعاد و متغیرهای "امنیت محیط زیست طبیعی" شامل ۵ متغیر مرتبط با درک کلی پرسنل شهری از وضعیت زنده بودن محیط طبیعی شهرها؛ "امنیت روانشناختی" شامل ۶ متغیر مرتبط با انتظارات امنیتی پرسنل شهری برای زندگی آینده و روابط بین فردی با توجه به تجربه زندگی گذشته آنها؛ "امنیت اجتماعی" شامل پنج متغیر مرتبط با احساس ثبات / پایدار و حس تعلق مکانی در فضای شهری و "درک خطر محیط اجتماعی" که شامل ۵ متغیر مرتبط با درک کلی فرد از خطر اجتماعی زندگی در شهر؛ بررسی کرده‌اند و این ابعاد متغیرها می‌تواند به عنوان یک ابزار اندازه‌گیری موثر برای امنیت روانی ساکنان شهر استفاده شود. همچنین توسعه این مقیاس دارای اهمیت نظری و عملی مهمی در کمک به مدیران شهری برای درک بهتر خواسته‌های ساکنان و نظارت بر اثرات اجرای سیاست‌ها است. نتایج پژوهش حاتمی‌نژاد^۲ و همکاران (۱۳۹۹)، با هدف بررسی تأثیر احساس تعلق به مکان در محلات جدید مسکونی بر افزایش احساس امنیت در محله الهیه شهر مشهد نشان داد وضعیت حس تعلق به مکان و احساس امنیت در سطح پایینی قرار دارد.

بررسی مبانی نظری و پیشینه پژوهش نشان می‌دهد احساس امنیت اجتماعی از مولفه‌های کلیدی رفاه شهروندان و یکی از عناصر توسعه پایدار شهری است که برخورداری از سطح قابل توجهی از آن در میان شهروندان، مورد سنجش ویژه سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان شهری قرار گرفته است. همچنین با توجه به اهمیت مبحث امنیت و احساس امنیت اجتماعی، تعاریف متعددی از این مفهومی کلیدی ارائه شده است و

1 Janicka

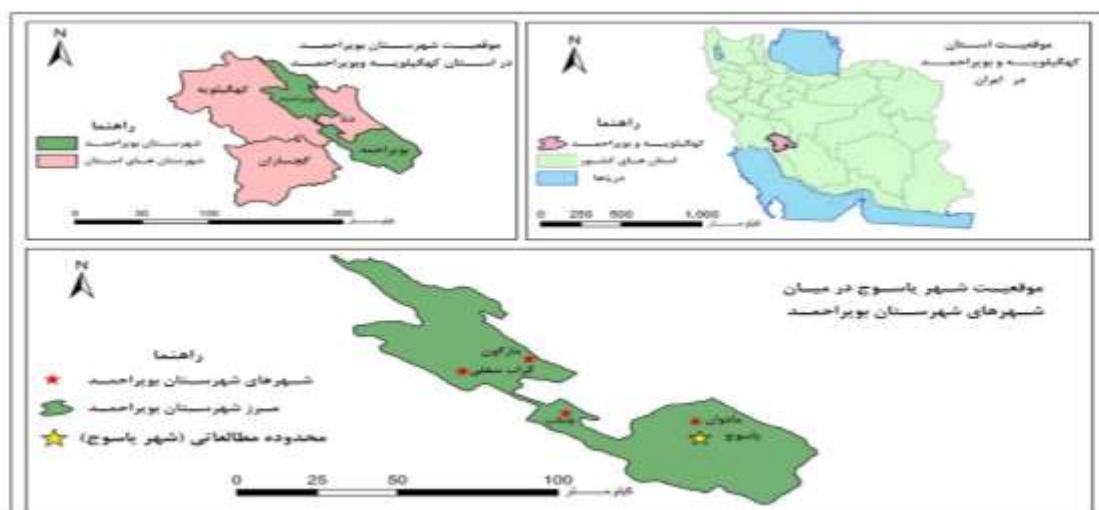
2 Wang

3 Hataminejad

برای سنجش آن در فضاهای شهری، شاخص‌ها و متغیرهای متعددی مورد استفاده قرار گرفته است. محققان با اجماع کامل بر مطالعات انجام گرفته در خصوص موضوع مورد مطالعه، سعی دارند ضمن بررسی وضعیت احساس امنیت اجتماعی در محدوده مطالعاتی، مهم‌ترین عوامل اقتصادی و اجتماعی مرتبط با آن را در شهر یاسوج شناسایی و مورد تحلیل قرار دهند.

مواد و روش تحقیق

شهر یاسوج مرکزیت سیاسی - اداری و خدماتی استان کهگیلویه و بویراحمد برعهده دارد که در طول جغرافیایی ۵۱ درجه ۳۴ دقیقه و عرض جغرافیایی ۳۰ درجه و ۴۰ دقیقه قرار گرفته است. ارتفاع متوسط این شهر از سطح دریا ۱۸۱۵ متر است (شکل ۱). بر اساس نتایج آخرین سرشماری نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵، جمعیت شهر یاسوج ۱۳۴۵۳۲ نفر بوده که از این تعداد ۶۸۴۲۷ نفر مرد و ۶۶۱۰۵ نفر زن هستند (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). بررسی‌ها در خصوص مباحث مرتبط با امنیت در استان کهگیلویه و بویراحمد، با مرکزیت شهر یاسوج، نشان می‌دهد این استان در به لحاظ شاخص‌های سرت در رتبه ششم کشور قرار گرفته است و به نوعی در وضعیت نامناسبی قرار دارد (۲۳). در این مطالعه کاربردی که با ترکیبی از روش‌های توصیفی - تحلیلی و همبستگی - علی انجام گرفته است، برای گردآوری داده‌ها از روش‌های اسنادی و میدانی (تکمیل پرسشنامه) استفاده شده است. قلمرو مکانی این پژوهش شهر یاسوج است و جامعه آماری را ۳۴۸۵۰ سرپرست خانوار شهر یاسوج تشکیل می‌دهد. به لحاظ زمانی مطالعه حاضر، تک مقطعی بوده و در بازه زمانی ۴ ماهه (اوایل تیر تا اواخر شهریور سال ۱۴۰۰) انجام گرفته است.

شکل ۱- موقعیت شهر یاسوج در شهرستان بویراحمد، استان کهگیلویه و بویراحمد و کشور منبع: نقشه پایه سازمان نقشه‌برداری کشور، ۱۳۹۵

با توجه به محدودیت‌های انجام سرشماری و شیوع بیماری فراگیر کرونا، با استفاده از فرمول کوکران (به‌عنوان یکی از پرکاربردترین روش‌های برآورد حجم نمونه)، $p = 0.5$ و $q = 0.5$ ، $d = 0.05$ و $Z = 1.96$ (۳۸۰ نفر به عنوان نمونه آماری حاصل گردید. ابزار اصلی پژوهش جهت گردآوری داده‌های میدانی مورد نیاز، پرسشنامه محقق‌ساخته بود که روایی آن با مراجعه به اساتید دانشگاهی و کارشناسان مربوطه به تأیید نهایی است. برای بررسی پایایی ابزار مورد استفاده، از تکنیک پیش‌آزمون استفاده شده است که نتایج آن نشان داد ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده برای بخش‌های مختلف پرسشنامه بیشتر از ۰/۷ بود و نشان‌گر پایایی پرسشنامه بود.

لازم به ذکر است مبنای طراحی پرسشنامه مطالعات داخلی و خارجی مرتبط با موضوع مورد مطالعه (ساعتی و همکاران؛ علیچان‌زاده و همکاران؛ ایمانی و همکاران؛ کریمی و دانش‌مهر؛ حسین‌آبادی، و وانگ و همکاران) بوده است. پرسشنامه مذکور در چهار بخش اصلی طراحی شده است (جدول ۲). بخش اول ویژگی‌های فردی پاسخگویان از جمله سن، جنسیت، شغل، درآمد ماهیانه، تحصیلات و ... را در بر می‌گیرد. بخش دوم پرسشنامه به وضعیت شاخص‌ها و متغیرهای احساس امنیت اجتماعی (احساس امنیت جانی، امنیت مالی، امنیت ارزشی و فرهنگی، امنیت خانوادگی، امنیت اخلاقی، امنیت شغلی و اقتصادی) تخصیص یافته است. بخش سوم پرسشنامه بعضی از متغیرهای مستقل و مرتبط با احساس امنیت اجتماعی (ناهنجاری‌های اجتماعی، عملکرد پلیس، احساس تعلق مکانی و سرمایه اجتماعی) را در بر گرفته است. لازم به ذکر است بخش دوم و سوم پرسشنامه در قالب طیف لیکرت (طیف پنج قسمتی شامل بسیار کم = ۱، کم = ۲، متوسط = ۳، زیاد = ۴، خیلی زیاد = ۵) طراحی شده است. بخش چهارم نیز در قالب یک سوال باز به ارائه دیدگاه‌ها و نظرات شهروندان در خصوص ارتقای سطح

احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج تخصیص یافته است. در خصوص نحوه توزیع پرسشنامه‌ها ذک این نکته ضروری به نظر می‌رسد که در این مطالعه از روش نمونه‌گیری احتمالی و تصادفی ساده استفاده شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده متناسب با سوال‌های پژوهش، با استفاده از نرم‌افزار SPSS، از آزمون‌های مختلفی استفاده شده است.

جدول ۲- شاخص‌ها، ابعاد، متغیرها و ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده برای آن‌ها

بخش‌های پرسشنامه	ابعاد	تعداد متغیر	شرح متغیر	ضریب آلفای کرونباخ
متغیرهای مستقل	ویژگی‌های فردی	۸	مدت اقامت، وضعیت تأهل، سن، جنس، سطح تحصیلات، شغل، میزان درآمد و تعداد افراد تحت تکفل	-
	سرمایه اجتماعی	۱۲	متغیرهای مرتبط با شاخص‌های اعتماد، آگاهی، مشارکت و انسجام اجتماعی	۰/۸۱۵
	احساس تعلق مکانی	۱۰	متغیرهای مرتبط با شاخص‌های حس تعلق به شهر یاسوج	۰/۷۹۵
	ناهنجاری‌های اجتماعی	۸	متغیرهای مرتبط با ناهنجاری‌های اجتماعی مانند سرقت، نزاع خیابانی، مصرف مواد مخدر و مشروبات الکلی و ...	۰/۸۲۴
	عملکرد پلیس	۸	متغیرهای مرتبط با عملکرد پلیس مانند دسترسی به فضاهای انتظامی، برخورد پرسنل پلیس با شهروندان، حضور فیزیکی پرسنل در طول شبانه روز و ...	۰/۸۳۶
	دسترسی به امکانات و خدمات رفاهی	۸	رضایت از دسترسی به خدمات آموزشی، بهداشتی، تفریحی، حمل و نقل عمومی، کیفیت معابر، فضای سبز، فضای ورزشی، میلمان شهری	۰/۷۶۴
متغیر وابسته (احساس امنیت اجتماعی)	امنیت جانی	۱۳	نگرانی از تردد در خیابان‌ها و کوچه‌های خلوت؛ نگرانی از سوار شدن بر خودروهای شخصی؛ نگرانی از مزاحمت‌های اراذل و اوباش؛ نگرانی از تنها ماندن در خانه؛ نگرانی از تردد کودکان در کوچه‌ها و خیابان‌ها؛ نگرانی از تردد در یک خیابان یا کوچه خلوت در شب؛ نگرانی از آراستن کودکان به زیورآلات؛ نگرانی از رفت‌وآمد به خانه همسایه‌ها؛ نگرانی از تجاوز به عنف؛ نگرانی از مشاهده درگیری در منطقه؛ نگرانی از آلوده شدن به مواد مخدر؛ نگرانی از مورد تعقیب واقع شدن توسط افراد شرور و نگرانی از دوستی با افراد غریبه	۰/۷۳۹
	امنیت مالی	۶	نگرانی از حمل پول؛ نگرانی از حمل اشیای قیمتی؛ نگرانی از سرقت منزل؛ نگرانی از پارک خودروها در خیابان؛ نگرانی از مشاهده سرقت مسلحانه و نگرانی از وجود کلاهبرداری در برخی از مؤسسات و انجمن‌های مردمی	
	امنیت ارزشی و فرهنگی	۸	نگرانی از بی‌احترامی به ارزش‌های دینی؛ نگرانی از شنیدن الفاظ مبتذل؛ نگرانی از درگیری بین اقوام مختلف در منطقه؛ نگرانی در مورد از بین رفتن آداب و رسوم و الگوهای سنتی؛ نگرانی از شرکت و عضویت در گروه‌ها و انجمن‌های مذهبی و سیاسی مختلف؛ میزان احساس تعلق خاطر به جامعه و گروه‌های اجتماعی؛ نگرانی از اعتماد کردن به سایر افراد و نگرانی از بیان آزادانه افکار خود	
	امنیت خانوادگی	۳	نگرانی از فروپاشی خانواده؛ نگرانی از بروز طلاق و نگرانی از آینده فرزندان	
	امنیت اخلاقی	۳	نگرانی از گسترش فساد؛ نگرانی از تکثیر فیلم‌های مبتذل و مستهجن و ترس زنان و دختران از تردد در خیابان‌ها و کوچه‌ها	
	امنیت شغلی و اقتصادی	۳	نگرانی از زورگیری و باجگیری از کسبه و بازاریان محل؛ نگرانی از دست‌نیافتن به شغل و درآمد پایدار و ترس از سرمایه‌گذاری به‌منظور تولید و ایجاد اشتغال	

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

بحث و یافته‌های تحقیق

در بخش یافته‌های پژوهش حاضر فرایند کلی به این صورت است که ابتدا وضعیت متغیرهای مستقل پژوهش و در ادامه وضعیت احساس امنیت اجتماعی (شاخص‌ها و وضعیت کلی آن) مورد بررسی قرار گرفته‌اند. سپس ارتباط آماری متغیرهای مستقل پژوهش با متغیر وابسته (احساس امنیت اجتماعی) بررسی شده است و در نهایت با استفاده از رگرسیون چند متغیره، اثرات نهایی متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته مورد سنجش قرار گرفته است.

توصیف وضعیت متغیرهای مستقل پژوهش

نتایج بررسی شاخص مدت اقامت پاسخگویان در شهر یاسوج نشان داد میانگین محاسبه شده ۳۱ سال بوده است و نتایج در خصوص وضعیت سنی پاسخگویان نشان داد میانگین سنی حدود ۳۸ سال بوده است و سن جوان‌ترین و مسن‌ترین پاسخگو به ترتیب ۲۱ سال و ۶۵ سال بوده است. نتایج بررسی وضعیت جنسیت پاسخگویان نشان داد حدود ۷۵ درصد پاسخگویان مرد و ۲۵ درصد زن بوده‌اند. نتایج بررسی وضعیت تأهل پاسخگویان نشان داد حدود ۹۰ درصد پاسخگویان متأهل و ۱۰ درصد مجرد (فوت همسر و طلاق گرفته) بوده‌اند. نتایج بررسی درآمد پاسخگویان نشان داد میانگین حدود ۲/۸ میلیون تومان در ماه بوده است. در ارتباط با وضعیت تحصیلی پاسخگویان نتایج نشان داد حدود ۴ درصد پاسخگویان بی سواد، ۸ درصد دارای تحصیلات در سطح ابتدایی، ۲۲ درصد راهنمایی، ۲۱ درصد متوسطه و دیپلم و ۴۵ درصد دارای تحصیلات دانشگاهی بوده‌اند. در خصوص افراد تحت تکفل سرپرستان خانوار، نتایج نشان داد میانگین حاصل شده ۲/۴ بوده است و همچنین نتایج نشان داد ۸۲ درصد پاسخگویان دارای مالکیت مسکن بوده‌اند. در ارتباط با وضعیت شغلی پاسخگویان نتایج نشان داد حدود ۲۰ درصد پاسخگویان شغل دائمی نداشته‌اند و بقیه در مشاغل دولتی و آزاد مشغول به فعالیت بوده‌اند.

برای توصیف وضعیت کلی دیگر متغیرهای مستقل پژوهش از آزمون مقایسه میانگین (آزمون t تک نمونه‌ای) با در نظر گرفتن عدد ۳ به عنوان مبنای آزمون) استفاده شده است. نتایج نشان می‌دهد متغیرهای مورد بررسی در سه سطح متفاوت قرار گرفته‌اند. به این صورت که میانگین محاسبه شده برای دو متغیر ناهنجاری‌های اجتماعی و سرمایه اجتماعی به ترتیب با مقادیر ۳/۰۵ و ۲/۹۲، با میانگین مبنا تفاوت آماری معناداری ندارند و در سطح متوسط قرار دارند و میانگین محاسبه شده برای متغیر احساس تعلق مکانی با مقدار ۳/۷۲، به صورت معناداری بیشتر از حد مبنا بوده است. همچنین وضعیت دو متغیر دسترسی به امکانات و خدمات رفاهی و عملکرد پلیس به ترتیب با میانگین ۲/۷۷ و ۲/۴۸، به صورت معناداری پایین‌تر از حد متوسط بوده است. به این ترتیب می‌توان چنین عنوان کرد که در محدوده مطالعاتی وضعیت متغیر احساس تعلق مکانی بالاتر از حد متوسط بوده و وضعیت دو متغیر ناهنجاری‌های اجتماعی و سرمایه اجتماعی در سطح متوسط و دو متغیر دسترسی به امکانات و خدمات رفاهی و عملکرد پلیس در وضعیت نامناسبی قرار دارند.

جدول ۳- وضعیت بعضی از متغیرهای مستقل پژوهش در شهر یاسوج با استفاده از آزمون t تک‌نمونه‌ای

میانگین مبنا = ۳							متغیرهای مستقل
اختلاف با فاصله ۹۵ درصد		انحراف از میانگین	میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	t	
حد بالا	حد پایین						
۰/۱۶	-۰/۰۶	۰/۰۴۷	۳/۰۵	۰/۴۰۷	۳۷۹	۰/۸۳۰	ناهنجاری‌های اجتماعی
۰/۰۴	-۰/۰۲	-۰/۰۷۹	۲/۹۲	۰/۱۸۴	۳۷۹	-۱/۳۳	سرمایه اجتماعی
۰/۸۲	۰/۶۳	۰/۷۲۴	۳/۷۲	۰/۰۰۰	۳۷۹	۱۴/۶۳۹	احساس تعلق مکانی
-۰/۱۴	-۰/۳۲	-۰/۲۲۹	۲/۷۷	۰/۰۰۰	۳۷۹	-۴/۹۲۶	دسترسی به امکانات و خدمات رفاهی
-۰/۴۲	-۰/۶۳	-۰/۵۲۱	۲/۴۸	۰/۰۰۰	۳۷۹	-۹/۶۸۵	عملکرد پلیس

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

بررسی وضعیت متغیر وابسته پژوهش (احساس امنیت اجتماعی و ابعاد آن)

برای بررسی وضعیت متغیر وابسته پژوهش، ابتدا وضعیت ابعاد اصلی احساس امنیت اجتماعی (امنیت جانی، مالی، ارزشی و فرهنگی، خانوادگی، اخلاقی و شغلی و اقتصادی) و در ادامه وضعیت کلی آن بررسی شده است. نتایج بررسی وضعیت ابعاد کلیدی احساس امنیت اجتماعی در محدوده مطالعاتی با استفاده از آزمون مقایسه میانگین نشان می‌دهد (جدول ۴) میانگین محاسبه شده در کلیه ابعاد احساس امنیت اجتماعی به صورت معناداری، کمتر از حد مبنا بوده است. به این صورت که میانگین امنیت جانی، مالی، ارزشی و فرهنگی، خانوادگی، اخلاقی و شغلی و اقتصادی به ترتیب ۲/۸۷، ۲/۳۳، ۲/۵۲، ۲/۳۹، ۲/۸ و ۱/۹۸، بوده است. در این میان بیشترین و کمترین میانگین به ترتیب به دو بعد امنیت

جانی و امنیت شغلی و اقتصادی اختصاص یافته است. در واقع نتایج گویای این مطلب است که وضعیت ابعاد اصلی احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج در شرایط نامناسبی قرار دارد.

جدول ۴- وضعیت ابعاد اصلی احساس امنیت اجتماعی با استفاده از آزمون t تک‌نمونه‌ای

میانگین مبنا = ۳							ابعاد کلیدی احساس امنیت اجتماعی
اختلاف با فاصله ۹۵ درصد		انحراف از میانگین	میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	t	
حد بالا	حد پایین						
-۰/۰۲	-۰/۲۴	-۰/۱۲۶	۲/۸۷	۰/۰۲۵	۳۷۹	-۲/۲۴۵	امنیت جانی
-۰/۵۵	-۰/۸	-۰/۶۷۴	۲/۳۳	۰/۰۰۰	۳۷۹	-۱۰/۷۱۳	امنیت مالی
-۰/۳۵	۰/۶۱	-۰/۴۸۲	۲/۵۲	۰/۰۰۰	۳۷۹	-۷/۱۰۹	امنیت ارزشی و فرهنگی
-۰/۴۷	-۰/۷۴	-۰/۶۰۵	۲/۳۹	۰/۰۰۰	۳۷۹	-۹/۰۷۴	امنیت خانوادگی
-۰/۰۸	-۰/۳۳	-۰/۲۰۳	۲/۸	۰/۰۰۱	۳۷۹	-۳/۲۰۶	امنیت اخلاقی
-۰/۹۱	-۱/۱۲	-۱/۰۱۶	۱/۹۸	۰/۰۰۰	۳۷۹	-۱۹/۴۷۳	امنیت شغلی و اقتصادی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

برای بررسی وضعیت کلی احساس امنیت اجتماعی در محدوده مطالعاتی، یکی از ساده‌ترین و پرکاربردترین راه‌ها، استفاده از جدول توزیع فراوانی و آزمون مقایسه میانگین است. نتایج جدول توزیع فراوانی نشان می‌دهد (جدول ۵) میزان احساس امنیت اجتماعی ۳۸/۴ درصد پاسخگویان در سطوح ضعیف و بسیار ضعیف بوده است و ۳۴/۲ درصد پاسخگویان میزان احساس امنیت در سطح متوسطی داشته‌اند و میزان احساس امنیت اجتماعی ۲۷/۳ درصد، در سطوح زیاد و بسیار زیاد بوده است. برای روشن شدن بیشتر وضعیت احساس امنیت اجتماعی در محدوده مورد مطالعه، یک میانگین کلی برای آن محاسبه شده است. نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای نشان می‌دهد (جدول ۶) میانگین احساس امنیت اجتماعی با مقدار ۲/۴۸، به صورت معنی‌داری کمتر از میانگین مبنا بوده است. در مجموع می‌توان چنین عنوان کرد که به تبعیت از ابعاد اصلی تشکیل دهنده احساس امنیت اجتماعی، وضعیت این شاخص کلیدی توسعه پایدار در شهر یاسوج، در شرایط نامناسبی قرار دارد و لازم است در این خصوص تمهیدات لازم اندیشیده شود. در این راستا، یکی از مهم‌ترین اقدامات، شناسایی عوامل مرتبط با احساس امنیت اجتماعی است که می‌تواند در ارتقای سطح آن در شهر یاسوج موثر باشد؛ از این رو در ادامه به این مهم پرداخته شده است.

جدول ۵- بررسی وضعیت کلی احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج از دیدگاه شهروندان

-	فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی تجمعی
بسیار ضعیف	۲۲	۵/۸	۵/۸
ضعیف	۱۲۴	۳۲/۶	۳۸/۴
متوسط	۱۳۰	۳۴/۲	۷۲/۶
زیاد	۶۴	۱۶/۸	۸۹/۵
بسیار زیاد	۴۰	۱۰/۵	۱۰۰
مجموع	۳۸۰	۱۰۰	-

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

جدول ۶- بررسی وضعیت کلی احساس امنیت اجتماعی با استفاده از آزمون t تک‌نمونه‌ای

میانگین مبنا = ۳							-
اختلاف با فاصله ۹۵ درصد		انحراف از میانگین	میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	t	
حد بالا	حد پایین						
-۰/۴۵۲	-۰/۵۸۲	-۰/۵۱۷	۲/۴۸	۰/۰۰۰	۳۷۹	-۱۵/۷۰۳	احساس امنیت اجتماعی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

بررسی رابطه متغیرهای مستقل پژوهش با احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج

همانطور که عنوان گردید یکی از مهم‌ترین اقدامات برای بهبود وضعیت احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج شناسایی عوامل مرتبط با آن است. برای دستیابی به این مهم، از آزمون‌های همبستگی مرتبط (آزمون اسپیرمن و پیرسون) استفاده شده است (جدول ۷). نتایج نشان می‌دهد نوع ارتباط بین متغیرهای مستقل و وابسته را می‌توان در سه گروه دسته‌بندی نمود. به این صورت که متغیرهای جنس، وضعیت

تأهل، سن و مدت اقامت با متغیر وابسته، رابطه آماری معنی‌داری نداشته‌اند و متغیرهای پایگاه اقتصادی - اجتماعی، احساس تعلق مکانی، سرمایه اجتماعی، عملکرد پلیس و دسترسی به امکانات و خدمات رفاهی به ترتیب با ضریب همبستگی ۰/۵۹۰، ۰/۳۹۶، ۰/۵۱۱، ۰/۴۵۳ و ۰/۴۱۸، دارای رابطه آماری معنادار و مثبتی با احساس امنیت اجتماعی هستند. در واقع با افزایش و ارتقای سطح این متغیرها، می‌توان انتظار بهبود وضعیت احساس امنیت اجتماعی را داشت و بالعکس. همچنین نتایج نشان می‌دهد دو متغیر تعداد افراد تحت تکفل و ناهنجاری‌های اجتماعی به ترتیب با ضریب همبستگی ۰/۲۸۵- و ۰/۴۲۵-، دارای ارتباط آماری معنی‌دار و منفی با احساس امنیت اجتماعی است. در واقع با افزایش این متغیرهای می‌توان این انتظار را داشت که احساس امنیت اجتماعی نیز تضعیف خواهد شد و بر بالعکس. در میان متغیرهای مورد بررسی، متغیرهای دارای ارتباط آماری با احساس امنیت اجتماعی، متغیرهای مد نظر پژوهش هستند که با آزمون همبستگی شناسایی شده‌اند.

جدول ۷- بررسی همبستگی بین متغیرهای مستقل با احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان شهر یاسوج

متغیرها	ضریب همبستگی اسپیرمن	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معنی‌داری
جنس	۰/۰۳۶	-	۰/۴۸۱
تأهل	-۰/۰۲۱	-	۰/۶۷۶
سن	-	۰/۰۰۴	۰/۹۳۱
مدت اقامت	-	-۰/۰۳۲	۰/۵۳۱
تعداد افراد تحت تکفل	-	-۰/۲۸۵ **	۰/۰۰۰
پایگاه اقتصادی - اجتماعی	-	۰/۵۹۰ **	۰/۰۰۰
احساس تعلق مکانی	-	۰/۳۹۶ **	۰/۰۰۰
سرمایه اجتماعی	-	۰/۵۱۱ **	۰/۰۰۰
ناهنجاری‌های اجتماعی	-	-۰/۴۲۵ **	۰/۰۰۰
عملکرد پلیس	-	۰/۴۵۳ **	۰/۰۰۰
دسترسی به امکانات و خدمات رفاهی	-	۰/۴۱۸ **	۰/۰۰۰

** سطح معنی‌داری ۹۹ درصد، * سطح معنی‌داری ۹۵ درصد منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

تبیین اثرات متغیرهای مستقل بر احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج

پس از بررسی رابطه متغیرهای مستقل و متغیر وابسته پژوهش، با استفاده از رگرسیون چند متغیره (با استفاده از روش همزمان)، اقدام به پیش‌بینی و تبیین احساس امنیت اجتماعی به واسطه اثر متغیرهای مستقل شده است (جدول ۸). برای دستیابی به این مهم، هفت متغیر کلیدی شناسایی شده (دارای رابطه معنی‌دار با احساس امنیت اجتماعی) وارد مدل شده‌اند. میزان ضریب همبستگی چندگانه (R) مدل برآورد شده ۰/۷۲۰ بوده و نشان‌دهنده همبستگی قوی بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته پژوهش است. همچنین، نتایج با توجه به ضریب تعیین حاصل شده (R Square)، نشان می‌دهد مدل مذکور به واسطه اثر متغیرهای مستقل، توانسته است ۵۱/۸ درصد از واریانس احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج را تبیین کند.

برای بررسی معناداری مدل برآورد شده، از نتایج تحلیل واریانس استفاده گردید. نتایج نشان می‌دهد (جدول ۹)، مقدار F حاصل شده (۵۷/۰۷۸) در سطح خطای کوچک‌تر از ۰/۰۰۱ معنی‌دار است. همچنین، کوچک‌تر بودن مقدار مجموع مجذورات باقیمانده نسبت به مجموع مجذورات رگرسیونی نشان‌دهنده قدرت تبیین‌گری بالای مدل در توضیح تغییرات احساس امنیت اجتماعی در میان شهروندان شهر یاسوج است. نتایج مربوط به ضرایب تأثیر رگرسیونی متغیرهای مستقل پژوهش بر احساس امنیت اجتماعی در محدوده مطالعاتی نشان می‌دهد (جدول ۱۰)، از میان هفت متغیر قرار گرفته در مدل، اثر چهار متغیر معنی‌دار بوده و اثر سه متغیر معنادار نبوده است. به این صورت که در مدل نهایی اثر سه متغیر تعداد افراد تحت تکفل، احساس تعلق مکانی و دسترسی به امکانات و خدمات رفاهی بر متغیر وابسته پژوهش به لحاظ آماری معنادار نبوده است. با توجه به نتایج حاصل شده معادله‌ی خطی حاصل از تحلیل رگرسیون به شکل زیر می‌باشد.

$$Y = 1/149 + 0/347 x_1 + 0/195 x_2 - 0/175 x_3 + 0/228 x_4$$

به ترتیب: Y = احساس امنیت اجتماعی، x_1 = پایگاه اقتصادی اجتماعی، x_2 = سرمایه اجتماعی، x_3 = ناهنجاری اجتماعی و x_4 = عملکرد پلیس

بر اساس ضرایب رگرسیونی استاندارد شده (Beta)، متغیرهای قرار گرفته در مدل تعیین کننده‌های احساس امنیت اجتماعی، عوامل موثر بر متغیر وابسته پژوهش به ترتیب اهمیت عبارت‌اند از: پایگاه اقتصادی - اجتماعی، عملکرد پلیس، سرمایه اجتماعی و ناهنجاری‌های اجتماعی که ضرایب تأثیر رگرسیونی استاندارد شده هر یک از آن‌ها به ترتیب عبارت است از: ۰/۳۴۷، ۰/۲۲۸، ۰/۱۹۵ و ۰/۱۷۵. لازم به ذکر است که در میان چهار متغیر دارای اثر معنادار بر احساس امنیت اجتماعی شهروندان یاسوج، اثر متغیر ناهنجاری‌های اجتماعی منفی بوده و اثر سه متغیر دیگر مثبت می‌باشد. در تفسیر نتایج حاصل شده بر اساس ضرایب رگرسیونی استاندارد شده برای اثرگذارترین متغیر بر احساس امنیت اجتماعی (متغیر پایگاه اقتصادی - اجتماعی) می‌توان چنین عنوان کرد که تغییر یک انحراف استاندارد در متغیر پایگاه اقتصادی - اجتماعی، باعث تغییر ۰/۳۴۷ انحراف استاندارد در احساس امنیت اجتماعی در محدوده مطالعاتی خواهد شد.

جدول ۸- خلاصه آماره‌های مربوط به برازش مدل

مدل	ضریب همبستگی چندگانه	مجذور ضریب همبستگی چندگانه	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد برآورد
۱	۰/۷۲۰	۰/۵۱۸	۰/۵۰۹	۰/۴۵۰

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

جدول ۹- نتایج تحلیل واریانس

مدل	-	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معنی‌داری
۱	رگرسیون	۸۱/۰۱۲	۷	۱۱/۵۷۳	۵۷/۰۷۸	۰/۰۰۰
	باقیمانده	۷۵/۴۲۷	۳۷۲	۰/۲۰۳		
	مجموع	۱۵۶/۴۳۹	۳۷۹			

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

جدول ۱۰- نتایج تحلیل رگرسیون در ارتباط با عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج

درصد معناداری	t	ضرایب تأثیر رگرسیونی استاندارد نشده		
		Beta	B	
۰/۰۰۰	۶/۳۱۱	-	۰/۱۸۲	(عدد ثابت)
۰/۲۴۰	۱/۱۷۶	۰/۰۴۸	۰/۰۲۴	تعداد افراد تحت تکفل
۰/۰۰۰	۷/۲۸۹	۰/۳۴۷	۰/۰۲۹	پایگاه اقتصادی - اجتماعی
۰/۴۴۵	۰/۷۶۴	۰/۰۳۳	۰/۰۲۹	احساس تعلق مکانی
۰/۰۰۰	۴/۲۸۹	۰/۱۹۵	۰/۰۲۵	سرمایه اجتماعی
۰/۰۰۰	-۴/۲۶۷	-۰/۱۷۵	۰/۰۲۴	ناهنجاری‌های اجتماعی
۰/۰۰۰	۵/۲۰۰	۰/۲۲۸	۰/۰۲۷	عملکرد پلیس
۰/۰۶۲	۱/۸۷۴	۰/۰۸۵	۰/۰۳۲	دسترسی به امکانات و خدمات رفاهی

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

از دلایل اصلی توجه به مفاهمی مانند احساس امنیت اجتماعی در سال‌های اخیر، تبعات متعدد مثبت و منفی است که می‌تواند در صورت وجود / عدم وجود احساس امنیت اجتماعی در سطح جامعه بروز یابد. در راستای بهبود وضعیت احساس امنیت اجتماعی بررسی وضعیت آن در سطح جامعه و همچنین شناسایی عوامل مرتبط با آن از اقدامات کلیدی و اثرگذار است؛ لذا پژوهش حاضر با هدف بررسی وضعیت احساس امنیت اجتماعی و شناسایی تعیین کننده‌های آن در شهر یاسوج انجام گرفته است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد وضعیت احساس امنیت اجتماعی و ابعاد تشکیل دهنده آن در محدوده مورد مطالعه در وضعیت نامناسبی قرار دارد. از آنجایی مطالعات ایمانی و همکاران (۱۳۹۴)، علیجان‌زاده و همکاران (۱۳۹۴)، بزرگوار و همکاران (۱۳۹۶) و حاتمی نژاد و همکاران (۲۰۲۰)، به ترتیب در خصوص احساس امنیت اجتماعی در شهرهای اردبیل، قزوین، هشتگرد و محله الهیه شهر مشهد، نشانگر وضعیت نامناسب احساس امنیت اجتماعی است، لذا نتیجه مطالعات حاضر با پژوهش‌های مذکور همسو می‌باشد.

1- Unstandardized Coefficients

2- Standardized Coefficients

وضعیت نامناسب احساس امنیت اجتماعی در محدوده مورد مطالعه که قطعاً ناشی از عوامل متعددی است، می‌تواند پیامدهای منفی مختلفی را به همراه داشته باشد. در هر صورت یکی از کلیدی‌ترین اقدامات برای ارتقای سطح احساس امنیت اجتماعی، شناسایی عوامل مرتبط و اثرگذار بر آن است. نتایج مدل نهایی برازش شده پژوهش نشان داد در میان هفت متغیری که دارای ارتباط آماری معنادار با متغیر وابسته پژوهش بوده‌اند، اثر چهار متغیر معنادار بوده است. این متغیرهای روی هم رفته توانسته‌اند ۵۱/۸ درصد واریانس متغیر وابسته (احساس امنیت اجتماعی) را تبیین نمایند. متغیرهای کلیدی شناسایی به ترتیب اهمیت عبارت‌اند از: پایگاه اقتصادی - اجتماعی، عملکرد پلیس، سرمایه اجتماعی و ناهنجاری‌های اجتماعی (دارای اثر منفی) که ضرایب تأثیر رگرسیونی استاندارد شده هر یک از آن‌ها به ترتیب عبارت است از: ۰/۳۴۷، ۰/۲۲۸، ۰/۱۹۵ و ۰/۱۷۵-. لازم به ذکر در میان متغیرهای مذکور، اثر متغیر ناهنجاری‌های اجتماعی از نوع منفی بوده است که این امر ناشی از ارتباط آماری منفی این متغیر با احساس امنیت اجتماعی در میان شهروندان شهر یاسوج است. از آنجایی که در مطالعات بارسلطان و بریری (۶)، بحری‌پور و خالد (۵)، ساعی و همکاران (۲۱)، ایمانی و همکاران (۱۴)، علیجان‌زاده و همکاران (۴)، حسین‌آبادی (۱۲)، حاتمی نژاد و همکاران (۱۱) به عوامل شناسایی موثر بر احساس امنیت اجتماعی در پژوهش حاضر، اشاره شده است، از این رو پژوهش حاضر با این مطالعات همسو می‌باشد. این همسویی می‌تواند در افزایش اعتبار نتایج پژوهش حاضر موثر باشد. بنابراین با توجه به نتایج حاصل شده ارتقای وضعیت متغیرهای دارای اثر معنی‌دار بر احساس امنیت اجتماعی باید در اولویت سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی شهری یاسوج قرار گیرد. از این رو بهبود وضعیت اشتغال‌زایی و پایداری شغلی در محدوده مطالعاتی از طریق سرمایه‌گذاری مالی و ایجاد زیرساخت‌های صنعتی و خدماتی، آموزش و ترویج و حمایت همه جانبه از کارآفرینی، برنامه‌ریزی حضور گسترده و محسوس نیروهای پلیس به صورت شبانه‌روزی در سطح محلات در راستای برقراری امنیت توأم با رعایت حقوق شهروندی، احداث مراکز انتظامی در سطح محلات، برگزاری مسابقات و جشنواره‌های فرهنگی - هنری و ورزشی - تفریحی، اجرای پروژه‌های مشارکتی در سطح محلات مانند زیباسازی معابر و نورپردازی آن‌ها در راستای افزایش تعامل و مشارکت شهروندان، برخورد جدی با افراد ناقض نظم و امنیت عمومی، تجهیز فضاهای عمومی به دوربین‌های مدار بسته و ... از مهم‌ترین راهکارهای پیشنهادی پژوهش حاضر برای ارتقای سطح احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج هستند.

ملاحظات اخلاقی:

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: در مطالعه حاضر فرم‌های رضایت نامه آگاهانه توسط تمامی آزمودنی‌ها تکمیل شد.

حامی مالی: هزینه‌های مطالعه حاضر توسط نویسندگان مقاله تامین شد.

تعارض منافع: بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References

1. Afshani, A., Askari Nodooshan, A., Zakeri Hamaneh, R., & Mazidi Sharafabadi, M. R. (2012). The study of the feeling of social security and social factors affecting it in Yazd. *Journal of Social Analysis*, (62), 1-14. [In Persian].
2. Afshani, S. A., & Zakeri Hamaneh, R. (2012). A comparative study of the sense of social security of men and women living in Yazd. *Women in Development and Politics*, 10(3), 145-162. [In Persian].
3. Alexseev, M. A. (2011). Societal security, the security dilemma, and extreme anti-migrant hostility in Russia. *Journal of Peace Research*, 48(4), 509-523. <https://doi.org/10.1177/0022343311406155>
4. Alijanzadeh, M., Amirian, S., & Niknami, A. (2015). The relationship between the sense of social security of women heads of households and some demographic factors in Qazvin. *Scientific Journal of Qazvin University of Medical Sciences*, 19(82), 66-70. [In Persian].
5. Bahripour, A., & Khalid, A. R. (2013). A study of the relationship between social trust and the sense of social security (Case study: Kashan County). *Quarterly Journal of Sociological Studies of Youth*, 4(10), 9-26. [In Persian].
6. Barsultan, S. R., & Bariri, M. (2009). A study of factors affecting social security (Case study in Tehran, 2008). *Quarterly Journal of Crime Prevention Studies*, 4(12), 83-116. [In Persian].
7. Bozan, B. (2008). *People, Governments and Fear*. Tehran: Strategic Studies Research Institute Publications.

8. Bozorgvar, A., Ziari, K., & Taqvaei, M. (2017). Measuring the sense of security of citizens in the new city of Hashtgerd. *Urban Management*, (49), 367-385. [In Persian].
9. Chalabi, M. (1996). *Sociology of Order; Theoretical description and analysis of social order*. Tehran: Ney Publishing. [In Persian].
10. Giddens, A. (1998). *The Consequences of Modernity* (M. Thalasi, Trans.). Tehran: Markaz Publishing.
11. Hataminejad, H., Rezayee Gorgani, A., & Rahimi, F. (2020). The analysis of the impact of the sense of place attachment to new residential neighborhoods on an increasing sense of security: Case study: Elahieh neighborhood of Mashhad. *Geography and Human Relationships*, 8-21. Retrieved from <http://ensani.ir/file/download/article/1608983652-10347-99-265.pdf>[In Persian].
12. Hosseinabadi, S. (2020). Analysis of the effect of spatial attachment and social capital on the sense of security in urban areas of Sabzevar. *New Attitudes in Human Geography*, 12(4), 651-667. [In Persian].
13. Igarashi, A., Miyashita, M., Morita, T., Akizuki, N., Akiyama, M., Shirahige, Y., & Eguchi, K. (2012). A scale for measuring feelings of support and security regarding cancer care in a region of Japan: A potential new endpoint of cancer care. *Journal of Pain and Symptom Management*, 43(2), 218-225.
14. Imani, B., Kanuni, R., & Habibzadeh, A. M. (2015). Measuring the feeling of social security in urban areas (Case study: Ardabil city). *Journal of Disciplinary Geography*, 3(10), 1-14. [In Persian].
15. Jacobs, J. (1965). *The Dead and Life of Great American Cities*. New York: Random House. [In Persian].
16. Janicka, I. (2015). Sense of security in single women and women in lasting relationships. *Health Psychology Report*, 3(2), 159-166. <https://doi.org/10.5114/hpr.2015.49632>
17. Karimi, A., & Daneshmehr, H. (2019). A study of the sense of security in border areas: A case study: Marivan. *Journal of Border Studies*, 7(4), 1-24. [In Persian].
18. Mustafa, N. A., Khalifa, M. A., & Abd Elrahman, A. S. (2017). Safety and security of cities and their impact on the city life. The 1st International Conference: Towards A Better Quality of Life, 24-26 November 2017, Technische Universität Berlin Campus El Gouna, Egypt.
19. Rakhshani, N. H. R., Esfandiari Mahni, H., & Kahrazeh, S. (2016). Analysis of the sense of security of the citizens of Zahedan with emphasis on physical-environmental factors. *Journal of Disciplinary Geography*, 14(14), 1-18. [In Persian].
20. Saáry, R., Csiszárík-Kocsir, Á., & Varga, J. (2021). Examination of the consumers' expectations regarding company's contribution to ontological security. *Sustainability*, 13, 9987. <https://doi.org/10.3390/su13179987>
21. Saei, A., Shahbazi, Z., & Mobaraki, M. (2014). Sociological analysis of the feeling of security among the citizens of Araki in 1390. *Quarterly Journal of Welfare Planning and Social Development*, (20), 43-67. [In Persian].
22. Saghaei, M., Fattah, F., & Paknejad, M. (2017). An analysis of the impact of urban spaces on women's social security (Case study: Shahinshahr). *Spatial-Spatial Research*, (5), 42-60. [In Persian].
23. Shams al-Dini, A., & Jamini, D. (2017). Spatial analysis of crime in the provinces of Iran with emphasis on theft indicators. *Geographical Engineering of the Land*, 1(2), 95-105.
24. Shamsoddini, A., Jamini, D., & Jamshidi, A. (2016). Measurement and analyses of social stability in rural area (Case study: Javanrood Township). *Journal of Rural Research*, 7(3), 486-503. [In Persian].
25. Spadaro, G., Gangl, K., Van Prooijen, J. W., Van Lange, P. A. M., & Mosso, C. O. (2020). Enhancing feelings of security: How institutional trust promotes interpersonal trust. *PLoS ONE*, 15(9), e0237934. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0237934>
26. Toh, C. K. (2020). Security for smart cities. *IET Smart Cities*, 2(2), 95-104.
27. Wang, J., Long, R., Chen, H., & Li, Q. (2019). Measuring the psychological security of urban residents: Construction and validation of a new scale. *Frontiers in Psychology*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02423>
28. Zukin, S. (1995). *The Culture of Cities*. New York: Blackwell Publishers.